

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Secundus, & tertius modus, quo prædictam communem sententiam
explicat Henricus. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Rejiciunt.

ad eliciendam hanc, aut illam cogitationem circa eandem rem: quare non sequitur ex eo, quod unus cognoscat, quia specie alius vtratur, cognoscere etiam, quid cogitet. Ceterum hæc doctrina diversa omnino est à sententia prædicta. Nam Agidius, & Argentina plane concedunt, ab vno angelo cognosci cogitationem alterius, ac proinde expressam similitudinem & speciem, quæ est ipsa cogitatio: quocirca secundum horum sententiam non tantum unus angelus scit, quia specie impressa vtratur alius ad eliciendam cogitationem, sed quam habeat expressam speciem & cogitationem. Præterea fieri nequit, ut unus angelus certo sciat, quia specie impressa alius vtratur ad eliciendam cogitationem, nisi etiam sciat ipsam cogitationem, cum enim nulla fiat in specie impressa mutatio ex eo, quod ea vtratur angelus aut homo ad eliciendam intellectionem, fieri nequit, ut vnum angelus sciat, quia potius vtratur specie alius angelus, nisi videat effectum illius, scilicet cogitationem ipsam, ad quam eliciendam alius vtratur specie impressa.

Porro si hæc opinio Argentina, & Agidij esset vera, testimonia omnia Scripturæ, & Patrum posset explicari, nam si vnum angelum lateret affirmatio, vel negatio cogitationis, disciplina & complacentia, fuga seu prosequutio affectus, etiam si cogitatio & affectus essent manifesti ea duntaxat ratione, quia circa tale obiectum versarentur, recte quidem diceretur, secreta cordium, affectus etiam & cogitationes à nullo alio cognosci aut discerni, quam à Deo, & ab ipso homine, aut angelo, cuius sunt, qui enim nec affirmationem, neque negationem, neque fugam, neque prosecutionem novit, non dicitur affectus & cogitationes cognoscere, quia qualis sit cogitatio seu affectus, non intelligit.

CAPVT IV.

Secundus, & tertius modus, quo prædictam communem sententiam explicat Henricus.

Henricus sententia est, cognosci ab vno angelo cogitationes alterius.

Secundus modus explicandi prædictam communem opinionem parum diversus à præcedenti, est Henrici quodlibet. 3. qu. 13. qui duo docet. Vnum est, cogitationes hominis, aut vnius angeli secundum naturam ipsarum optime ab alio angelo, & à demone propria virtute cognosci non solum de quo obiecto sint, sed etiam vtrum sint affirmationes, an vero negationes. Alterum est, non cognosci ab vno angelo, ad quem finem cogitationes illæ ab alio angelo, vel ab homine dirigantur, & hoc appellat secretum cordis, quod solum à Deo cognosci potest. Ceteram, ut explicet, quo pacto lateat vnum angelum, in quem finem cogitationes alterius dirigantur, ac proinde affectus etiam illius sit ignotus, notat, duo per se in voluntate considerari, nempe actum ipsum affectionis & voluntatis, qui elicited est, & hunc inquit esse notum cuicumque angelo non solum in suo effectu exteriori, sed etiam in se ipso, & relationem voluntatis ad obiectum, quæ nihil addit entitatis supra voluntatem ipsam, hanc relationem ipse Henricus appellat intentionem voluntatis circa obiectum, & virtutem internam, & inquit esse secretum cordis, quod soli Deo & ipsi habenti notum est. Quocirca hic author concedit, recte ab vno angelo cognosci, quid alius angelus, vel homo cogitet,

imo circa quid habeat affectum & animum intentum: quia cognoscit substantiam affectus voluntatis: sed ad quem finem affectum dirigat, omnino occultum esse. Cognoscit itaque secundum Henricum unus angelus an homo cogitet de muliere, & an affectum habeat circa illam, sed vtrum ad concubitum, vel alium finem ignorat.

Probat autem cogitationes, & affectus etiam libere elicitos à voluntate vnius, recte ab alio cognosci: quia sunt qualitates & entitates quædam naturalis ordinis existentes in re naturali, quæ ergo oblatere potest, quo minus ab alio angelo possint evidenter, & certo cognosci: Quia quidem ratione Scot. probavit, omnem cogitationem & affectum vnius Angeli, aut hominis suapte natura notum esse alteri angelo, nisi à Deo impediatur. Potestatem relationem illam affectus, quam Henricus vocavit intentionem & virtutem internam, esse alteri angelo ignotam, non confirmat illa ratio: sed eam excogitasse videtur solum, ut aliquod secretum cordis Deo resecretaret, quod suapte natura cuicumque intellectui creato, præterquam habitus illud, esset ignotum: atque hac ratione ex una parte locis Scripturæ, & Patrum satisficeret, quibus dicitur, secretum cordis soli Deo notum esse: ex alia vero concedere propter rationem factam, intellectiones & affectiones vnius angeli, aut hominis alteri angelo notas esse.

Hæc tamen sententia non minus abique fundamento videtur, quam præcedens, primo quia intentio voluntatis nihil aliud videtur esse, quam affectus complacentiæ, & amoris aut odij, intentio enim essentialiter est actus voluntatis ab re elicited, qui ergo novit affectum elicited, novit etiam intentionem voluntatis circa hoc, vel illud obiectum: quid enim magis secretum in corde humano esse potest, quam amor & affectus illius? Quare si angelus recte novit, quando unus homo cogitet de pulchritudine mulieris, & cognoscit affectum amoris, vel odij circa illam, eodem modo cognoscet, vtrum cogitet de amplexu, an de alio actu turpi cum illa, & vtrum amet, an odio habeat, ac proinde cognoscet, vtrum cogitet de illa cum intentione fruendi eius amplexibus, ad fugiendi. Fruolum autem est asserere, intentionem voluntatis esse relationem illam, quam Henricus comminiscitur, siquidem intentio est affectus, & actus elicited voluntatis, seu appetitus. Secundo, quia ratione in actibus voluntatis distinguitur ipse actus & affectus à relatione illa, & ideo ea relatione solum dicitur esse secretum occultum, eadem debet in intellectu distinguui intellectus à relatione illa, & in ea relatione continui debet esse secretum etiam intellectus, quod soli Deo & angelo notum esset, & quemadmodum in relatione illa voluntatis secundum Henricum constituenda est intentio, sic etiam in relatione intellectus constitueretur ratio assensus compositionis, & dissolutionis, affirmationis & negationis, quare cum Thoma de Argentina dicereamus, posse quidem ab angelo cognosci intellectiones & cogitationes alterius quid sint, & circa quid, non tantum quales sunt, quod Henricus, ut existimo non negaret. Præterea eius opinionem ab opinione Argentina dixi parum differre, illa vero iam satis superius impugnata est.

Tertio illa relatio, quæ est in voluntate præter affectum, & amorem, & dicitur intentio vel

est realis, vel rationis proveniens solum ab extrinseca denominatione ipsius actus amoris & affectus. Si est realis, rursus aut est ingenerata facultati voluntatis, aut illi adveniēti. Si est ingenerata: sequitur, semper esse eandem omnino, quod est absurdum: sic enim semper esset in nobis eadem intentio animi. Si autem advenit potentiae voluntatis, & ab ea abesse potest (siquidem non semper manet homo in eadem intentione) sequitur, distingui realiter à potentia, saltem ut distinguitur modus à re, cuius est modus, iuxta ea, quae notamus supra disputatione 217. capite 5. & 219. c. 2. quia illud, sine quo aliud esse potest, distinguitur ex natura rei, & aliquo modo realiter, seu plusquam ratione ab illo. Quous autem modo dicatur, ego quidem primum non video, quia ratione affectus ipse amoris & odij unius Angeli, aut hominis cognosci possit ab alio, & tamen relatio illa cum sit eiusdem ordinis, non possit. Deinde si haec relatio advenit potentiae, nec est illi ingenerata, ut manifestum est: debet esse aliquid illius fundamentum: nullum autem aliud videtur esse, quam actus ipse & affectus amoris: relatio autem fundata in affectu, potius recipitur in ipso affectu, ut in proximo subiecto, quam proxime in ipsa potentia voluntatis: qui autem cognoscit affectum secundum se celare & sicuti est, ut faceret Henricus cognosci ab Angelo, scire etiam poterit relationem illam, ac proinde intentionem. Praeterea si relatio illa, quae dicitur intentio, esset rationis, eodem pacto ab Angelo etiam cognosceretur: nam haec denominatio in potentia procederet ex actu ipso elicitio circa tale obiectum: ergo cum vnus Angelus certo sciat affectum alterius, sciet etiam talem denominationem seu relationem, quam Henricus vocat intentionem. Ex quo autem alio fundamento talis relatio possit oriri, non potest Henricus ostendere.

Ceterum si hic modus philosophandi & explicandi communem opinionem verus esset, non inepie posset defendi id, quod communis illa sententia contendit, & testimonia Patrum atque Scripturae significant, nempe esse aliquid occultum & secretum cordis hominis, aut Angeli, quod ab alio Angelis cognosci non possit.

Tertio alio modo communem illam opinionem explicat & defendit idem Henricus quodl. 5. qu. 5. vbi de locutione, & illuminatione Angelorum agit, ita ut in eodem conceptu & cogitatione vnus Angelus sit aliqui, quod lateat alterum Angelum: existimat enim per eundem conceptum cognosci ab Angelo vniuersale, & singulare obiectum: esse autem manifestum alteri Angelo conceptum illam, quareus circa vniuersale: occultum tamen & ignotum quatenus circa singulare versatur. Hic tamen modus philosophandi eodem modo impugari posset, quo praecedentes, & de illo fusius differemus infra disput. 211. vbi de locutione Angelorum agendum est.

CAP. V.

Quartus motus explicandi eandem communem sententiam ex S. Thom. Alexand. & aliis confirmatur ratione Ricard.

Postremo ex scriptoribus alio modo interpretati & defendere videntur praedictam communem sententiam S. Tho. Caiet. & recentiores usque in 1. p. tom. 2.

Theologi in hoc articulo. Alexand. Bonau. Marfil. Gregor. Capreol. Ferrar. loci citatis. Dicunt ei ego, affectus voluntatis vnus Angeli, aut hominis non posse ab alio Angelo certo cognosci: & hos affectus appellant secreta cordium. Idem docere videntur de cogitationibus S. Thom. Caietan. Marfil. Gregor. Capreol. & Ferrar. nisi quod, ut colligitur ex rationibus S. Thom. Caietan. Ferrar. Ricard. & Capreol. loquuntur de cogitationibus solum, quae pendent ex libera hominis potestate, ut sequenti disp. patebit, ea solum ratione, qua ex libera voluntate pendent. Variant tamen in confirmanda communi sententia, in qua conueniunt Alexand. Bonau. Marfil. & Gregor. solum probant ex scriptura, & doctrina Patrum, de qua satis superque dictum est cap. 1. huius disp.

Ricardus vero hoc modo probat: vnus Angelus non est intime praesens animae nostrae, aut alteri Angelo: ergo indiget speciebus, ut cognoscat ea singularia, quae esse incipiunt in anima, aut in Angelo per species ab ipsis derivatas in intellectu ipsius, ut ex eodem retulimus supra disp. 210. ca. 1. ergo vnus Angelus non potest cognoscere singulares affectus, & cogitationes alterius Angeli aut hominis, nisi ab eis species accipiat, atqui ea, quae sunt voluntate in Angelo, aut in anima nostra, quales sunt affectus & cogitationes liberae, non producant ex se species, nisi motu voluntatis eius in quo sunt: ergo nisi homo, aut Angelus velit, non possunt in intellectu alterius Angeli species immittere ac proinde neque certo cognosci.

Verum haec ratio nihil habet momenti. Primum quidem quia distantia secundum locum nihil obitare potest, quo minus aliquid ab Angelo cognoscatur, ut supra iam notatum est disp. 204. c. 2. ut disp. 212. c. 2. dicitur, sicut etiam proprietas secundum locum nihil iunare potest. Quod si haec sufficeret, ut vnus Angelus certo cognosceret & intueretur cogitationes & affectus alterius Angeli, aut hominis: facile posset ab Angelo hoc modo cognosci: quia potest vnus simul loco cum alio esse, ut disput. 193. cap. 4. monstrauimus: esset igitur in potestate cuiusque appropinquare alteri, & cor illius intueri.

Deinde quia vnus Angelus intelligeret per species res praesentes: eas tamen non accipere à rebus, etiam spiritualibus, sed eas haberet à principio sibi infusus aut ingeneratas: cur ergo non haberet species cogitationum & affectionum, ut eas intelligeret, si alioquin ipsae essent obiectum naturale, & accommodatum intellectui?

Postremo, si diceremus, non esse in Angelis species rerum singularium, sed eas accipere à rebus praesentibus, nulla esset ratio, ob quam assereremus, Angelum non accipere à cogitationibus & affectibus praesentibus abque imperio & voluntate eius, in quo sunt: nam quauis haec operationes liberae sint, & ita subsint libertati voluntatis, ut eas elicere possit, & non elicere: semel tamen elicite non patent imperio voluntatis in eo, quod ipsae secundum se producant: quare ut producant habitum in ipsa voluntate, aut in intellectu, non parent imperio ipsius, sed, velit, nolit voluntas, affectio & cogitatio semel libere elicite non possunt in voluntate non producere habitum: ergo cum ex se producant speciem in intellectu alterius, si eam producant, non pendebit ex imperio rationis, eam producere vel non producere.

Y Y Adde

Ratio Ricard. 24.

Impugnatur primo.

25.